HE 167/2020 vp Hallituksen esitys energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta
Eduskunnan VaV verojaoston etäkuuleminen 12.11.2020

Hallitus esittää merkittävän rakenteellisen muutoksen energiaverotukseen tasokorotusten lisäksi. Sähköveroluokan II veroa alennettaisiin 0,69 sentistä EU:n vähimmäisverotasolle 0,05 senttiin kilowattitunnilta vuoden 2021 alusta. Samalla energiaintensiivisten yritysten energiaveron palautus poistuisi vaiheittain vuosina 2021—2024. Nämä muutokset koskisivat myös kaivostoimintaa ja ammattimaisia kasvihuoneita. Lisäksi sähköveron alennus koskisi yli viiden megawatin konesaleja. Lämmitys-, voimalaitos- tai työkonepolttoaineiden veroa korotettaisiin ja yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon verotukea alennettaisiin, yhteensä valtiolle +105 miljoonaa euroa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on sitoutunut kunnianhimoiseen ilmastopolitiikkaan ja tukee sekä kansallista 2035 tavoitetta että EU:lle 55 % ilmastotavoitetta vuodelle 2030. Teollisuuden sähköveron alentaminen ja energiaveropalautuksen poistaminen edistää merkittävästi sähköistymistä ja fossiilisista polttoaineista luopumista, ja on siten ilmastotoimena tärkeä. On hyvä, että sähkövero alenee heti vuoden 2021 alusta, ja veronpalautus poistuu asteittain antaen yrityksille tarvittavaa siirtymäaikaa. Koronatilanne tuo huomattavasti lisää haastetta yritysten toimintaan isojen ilmastoinvestointitarpeiden lisäksi. Toimintaympäristön tulee olla mahdollisimman ennakoitava ja yritysten erilaiset tilanteet huomioiva.

Ongelmallista esityksessä on hiilidioksidiverotuksen ja päästökaupan päällekkäisyyden jatkuva kasvu, kun verotasoja nostetaan ja mm. yhteistuotannon tuen määrä alenee. Päästökaupan ohjausvaikutus voimistuu edelleen, kun siirrytään seuraavalle kaudelle 2021–2030, mutta tämä jää huomiotta hallituksen esityksessä.

1 Sähköveromuutos kannustaa teollisuutta sähköistymään

Teollisuuden sähköveron alentaminen ja samalla fossiilisia lämmityspolttoaineista koskeva energiaveropalautuksen poisto edistää merkittävästi sähköistymistä ja fossiilisista polttoaineista luopumista. Kun näihin muutoksiin lisätään lämmityspolttoaineiden veromuutokset, yhteisvaikutus teollisuudelle on vuosina 2021–2024 lievästi positiivinen ja vuodesta 2025 eteenpäin neutraali. Vaikutus kohdistuu kuitenkin yrityksiin epätasaisesti: energiaintensiivinen teollisuus -46 milj. euroa ja muu teollisuus, kasvihuoneviljely ja datakeskukset +47 milj. euroa, VM työryhmäraportti 9/2020.

Sähköveroa alennettaisiin vuoden alusta, mutta energiaveron palautus poistuisi asteittain ns. kynnysarvoa muuttamalla. Hallitus esittää palautuksen poistamista niin, että eniten nettoverorasituksen nousua kohtaavien yritysten

energiaverorasitus nousisi voimakkaammin vasta siirtymäkauden loppupuolella. Palautuksen poistaminen toteutettaisiin näistä lähtökohdista mahdollisimman tasaisesti.

Ehdotettu veronpalautuksen poistotapa on sinänsä hyvä säilyttäen palautuksen pisimpään energiaintensiivisimmillä yrityksillä. Kynnysarvoa voisi kuitenkin muuttaa esitettyä pienemmin askelin alkuvuosina, koska nyt jotkut yritykset putoavat pois palautuksen piiristä jo 1–2 vuoden kuluessa, ja näillä siirtymäaika jää lyhyeksi.

Kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavien lämpöpumppujen ja konesalien siirto sähköveroluokkaan II on mainittu hallitusohjelmassa. Toivottavasti nämä muutokset saadaan tehtyä ensi vuoden aikana niin, että erilaiset lämmön hyödyntämiskohteet sallitaan kaukolämpöverkkoon syöttämisen lisäksi.

2 Palveluyritykset tulisi verottaa yrityssähköveroluokassa, ei kotitalousluokassa

Valitettavasti hallitus ei esitä alennettavaksi palveluyritysten sähköverotusta. EK on ehdottanut kaikkien yritysten siirtämistä asteittain samaan yritysveroluokkaan, koska palvelutoiminnan ja teollisuustoiminnan rajapinta on häilyvä. Lisäksi yritysten ja kotitalouksien sähkön käyttö on hyvin erilaista. Esimerkiksi kiertotaloudessa toimiva teollisuus luokitellaan palvelutoimialaan, ja toisaalla kaupan toimiala kohtaa kansainvälisen kilpailun etäkaupassa. Palveluyrityksille tulisikin luoda oma sähköveroluokka, ja alentaa sähköveron tasoa sen jälkeen 100 miljoonaa euroa ensimmäisenä askeleena.

3 Päällekkäistä hiilidioksidiohjausta tulisi vähentää, ei lisätä päästökauppasektorilla

Energiaverojen korotukset kasvattavat suomalaisyritysten kustannuksia ja heikentävät yritysten kilpailukykyä. Yrityksillä ei ole kilpailutilanteen vuoksi aina mahdollisuutta siirtää veroja tuotteiden hintoihin, vaan ne jäävät rasittamaan yritysten kannattavuutta ja mahdollisuuksia työllistää ja investoida.

Lämmityspolttoaineiden veronkorotukset kohdistuisivat myös päästökauppasektoriin. Hyvin energiatehokkaan tuotantomuodon eli yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon tukea pienennettäisiin ja ilmastosääntelyn päällekkäisyyttä lisättäisiin entisestään. Lämmöntuotannon polttoaineet ovat EU:n yhteisen päästökaupan piirissä, eikä niitä pitäisi hiilidioksidiverottaa enää toistamiseen. Päästöoikeuden hinta noin 25 eurossa hiilidioksiditonnilta, ja hinnan oletetaan nousevan edelleen. Ohjausvaikutus tulee siis entistä voimakkaammaksi päästökaupan puolelta.